

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

*Предметна (циклова) комісія викладачів педагогіки, психології, методик дошкільного виховання
та фізичної культури*

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БК 1.1 Практикум з логопедії
(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _012 Дошкільна освіта
(назва спеціальності)

відділення дошкільне
(назва відділення)

Робоча програма з дисципліни «Практикум з логопедії» для здобувачів освіти
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, 2025 – 33 с.

Розробники: Оксана ЗАЯЦЬ – викладачка української мови та літератури, логопедії,
«спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів
педагогіки, психології, методик дошкільного виховання та фізичної культури

Протокол №1 від «25» серпня 2025 року
Голова предметної (циклової) комісії

(підпис) Яна ФЕНЬОВ

Схвалено методичною радою
Протокол №1 від «25» серпня 2025 року

Голова
(підпис) Тетяна ІСАК

Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)

« _____ » _____ 20__ року
Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)

« _____ » _____ 20__ року
Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)

« _____ » _____ 20__ року
Відомості про перезатвердження робочої програми:
Робоча програма затверджена на засіданні предметної (циклової) комісії

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ року
Голова предметної (циклової) комісії _____
(підпис)

« _____ » _____ 20__ рок

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна (за вибором)
Модулів 1		
Змістових модулів 4		
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		V
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи – 2,6	освітньо-професійний ступінь ступінь: фаховий молодший бакалавр	28 год.
		Практичні
		20 год.
		Самостійна робота
		42 год.
		Вид контролю: Залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – аудиторних – 53,3%
самостійної роботи – 46,7%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма з дисципліни «Практикум з логопедії» укладена згідно з навчальним планом ступеню фахового молодшого бакалавра спеціальності 012 Дошкільна освіта. Програмою передбачено вивчення дисципліни у 5 семестрі. Робоча програма побудована на засадах особистісно-зорієнтованої парадигми освіти, враховуючи специфіку навчання у ЗВО III – IV рівнів акредитації за Європейською кредитно-трансферною системою. Дисципліна розглядається як складова змісту професійної підготовки майбутнього вчителя дошкільної освіти.

Вивчення дисципліни «Практикум з логопедії» передбачає вивчення та формування умінь і навичок студентів опанувати різноманітними технологіями формування, корекції та розвитку мовленнєвої діяльності дітей раннього та дошкільного віку при різних мовленнєвих порушеннях. Цей матеріал украй важливий як для розуміння дитинства, дитячої психології, специфічних естетичних потреб дитини, так і для вироблення широкої педагогічної компетенції молодшої людини.

Мета курсу: ознайомити здобувачів освіти з теоретичними основами логопедії, різними видами мовленнєвих порушень, закономірностями формування мовлення в нормі і при дизонтогенезі; принципами аналізу мовленнєвих порушень, їх класифікацією та методами корекції. Формувати знання, уміння та навички організації логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями, розуміння специфіки надання їм необхідної допомоги. Розкрити роль педагога в проведенні корекційної роботи з виправлення мовленнєвих недоліків. Підготувати компетентного конкурентоспроможного фахівця в галузі дошкільна освіта, здатного на високому професійному рівні розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми дошкільної педагогіки, орієнтованого на подальшу фахову самоосвіту.

Завдання курсу:

- оволодівати сучасними знаннями, виконувати складні завдання в галузі логопедії;
- ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати;
- створити цілісне уявлення про логопедію як науку, що вивчає порушення мовлення, методи їх попередження, виявлення й усунення засобами спеціального навчання й виховання;
- розкрити особливості організації логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями;
- виробити практичні навички роботи з дітьми, засвоїти прийоми виявлення, корекції і попередження дефектів розвитку мовлення;
- розвивати уміння орієнтуватися у підборі ефективних методів і прийомів корекції, усунення дефектів мовленнєвих порушень;
- озброїти навичками самостійної організації логопедичного процесу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

знати:

- що таке логопедія як наука, її специфіку та завдання;
- закономірності розвитку дитячого мовлення;
- мовні порушення, їх причини та шляхи попередження й усунення;
- роль педагога в усуненні мовних недоліків.

Змістом практичних занять передбачено: складання та презентація корекційно-педагогічної роботи; аналіз власних артикуляційних можливостей і артикуляції дітей; робота з батьками; вправи з дітьми; імітація педагогічних ситуацій.

вміти:

- аналізувати спостережувані випадки порушень мовлення;

- аналізувати педагогічний процес дошкільного закладу з точки зору корекційної роботи над мовленням дітей;
- розпізнавати характер порушень мовлення та їх причини;
- користуватися навичками корекційно-педагогічної роботи.

Навчальна дисципліна передбачає такі компетентності: інтегральну, загальні та фахові.

Компетентності:

Інтегральна компетентність (КІ) – це здатність розв’язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми інноваційного та дослідницького характеру з логопедії у професійній діяльності, що передбачає застосування сформованих фахових компетентностей; нести відповідальність за результати своєї діяльності в системі взаємозв’язків на соціальному, культурному, економічному рівні.

Загальні компетенції (ЗК):

- ЗК1.Здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення;
- ЗК 2. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК 3. Здатність ідентифікувати, формулювати та розв’язувати проблеми;
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 9. Здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово).

Фахові компетенції (ФК):

- ФК 2. Здатність до розвитку мови, допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
- ФК 3. Здатність до розвитку мовної, логіко-математичної компетентності, різних форм мислення та свідомості у дітей раннього та дошкільного віку.
- ФК 7. Здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.
- ФК 8. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України).
- ФК 9. Здатність до виховання у дітей інтересу і поваги до національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 1 Знання основних нормативно-правових документів, законодавчих актів України та наказів МОН України.
- ПРН 2 Знання Базового компонента дошкільної освіти та чинних освітніх програм.
- ПРН 4 Знання обов’язків, цінностей та чеснот педагога.
- ПРН 7 Знання сфери навчання дітей дошкільного віку: пізнавальної, емоційної, психомоторної.
- ПРН 15 Застосовувати знання та вміння для розв’язання завдань, пов’язаних з етапами педагогічного процесу.
- ПРН 24 Оцінювати важливість і демонструвати здатність до самоосвіти та самовиховання.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Загальні питання логопедії

Тема 1. Теоретичні основи логопедії.

Логопедія як спеціальна педагогічна наука. Предмет і об'єкт логопедії. Теоретичні, практичні задачі логопедії. Мовленнєва норма і порушення мовлення. Взаємозв'язок логопедії з іншими науками. Загально-дидактичні та специфічні принципи логопедії. Методи логопедії

Тема 2. Етіологія порушень мовлення

Сучасні уявлення про причини мовленнєвих порушень. Причини мовленнєвих порушень: органічні (анатоμο-фізіологічні, морфологічні); функціональні (психогенні); соціально-психологічні; психоневрологічні.

Класифікації порушень мовлення. Сучасні класифікації мовленнєвих порушень. Клініко-педагогічна класифікація: час виникнення, прихильники класифікації, принципи групування мовленнєвих порушень; етіопатогенетичні, клінічні і психолого-лінгвістичні критерії розмежування порушень мовлення; види мовленнєвих порушень. Психолого-педагогічна класифікація: час виникнення, прихильники класифікації, принципи групування мовленнєвих порушень, педагогічні цілі. Взаємозв'язок між клініко-педагогічною та психолого-педагогічною класифікацією

Тема 3. Анатоμο-фізіологічні механізми мовлення.

Будова мовленнєвого апарату: центральний і периферійний мовленнєвий апарат. Функціональна організація мовленнєвої діяльності. Поняття про мову, мовлення, мовленнєву діяльність. Аналіз взаємовідношень і зв'язків понять мова, мовленнєва діяльність, мовлення з точки зору аспекту, який цікавить дефектологів (аналіз порушень мовленнєвої діяльності і знаходження оптимальних шляхів її формування). Методологічні характеристики мови і мовлення.

Модель професійної компетентності логопеда. Розробка комплексу статичних та динамічних вправ для артикуляційної гімнастики. Вправи для пальчикової гімнастики

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Недоліки звуковимови

Тема 4. Артикуляційні та акустичні принципи звуків мови.

Звуки мовлення як умовні рефлекси. Утворення звуків мовлення. Класифікація звуків мови. Змінність звуків у мовленні. Інтонація як складне явище, що включає в себе тон голосу, його тембр, інтенсивність або силу звучання голосу, паузу і логічний наголос, темп мовлення. Характеристика компонентів інтонаційної сторони мовлення, інтонаційних конструкцій.

Тема 5. Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку.

Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку та умови формування навичок правильної звуковимови. Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку. Вплив порушень фонематичного слуху на розвиток усного мовлення.

Підбір ігор та вправ на розвиток слухової уваги, пам'яті та фонематичного сприймання.

Аналіз мовлення дітей (2-3) молодшої групи, визначення вікових особливостей звуковимови. Складання таблиці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

Характеристика мовленнєвих порушень

Тема 6. Дислалія: визначення, причини, форми.

Загальна характеристика порушень звукової системи мови. Визначення, причини, форми дислалії. Класифікація функціональної дислалії. Механічна дислалія, її зумовленість порушеннями в будові артикуляційного апарату.

Методики корекційної роботи при дислалії. Основні етапи традиційної корекційно-педагогічної роботи з усунення порушень звуковимови. Прийоми логопедичного впливу з корекції звуковимови за традиційною методикою. Етапи та прийоми логопедичного впливу при дислалії. Специфіка логопедичної роботи при корекції порушень звуковимови.

Тема 7. Сигматизми свистячих та шиплячих звуків.

Сигматизм, види, характеристика, особливості логопедичної роботи. Характеристика свистячих фонем та опис правильного укладу органів артикуляції. Основні форми неправильної вимови свистячих звуків та їх причини. Види сигматизмів та парасигматизмів свистячих звуків: міжзубний, губно-зубний, боковий, призубний, носовий, шиплячий. Характеристика та опис правильного укладу органів артикуляції шиплячих фонем. Причини і варіанти порушень – сигматизми (міжзубний, боковий, носовий) та парасигматизми (губно-зубний, призубний, шиплячий, свистячий) шиплячих звуків. Методика виправлення сигматизмів свистячих та шиплячих фонем.

Тема 8. Ротацізм і ламбдацізм.

Характеристика фонем та опис правильного укладу органів артикуляції [Л], [Л']. Причини і варіанти порушень фонем [Л], [Л'], зміст корекційної роботи. Характеристика фонем [Р], [Р'] та опис їх правильного укладу. Причини і варіанти порушень фонем [Р], [Р'], зміст корекційної роботи. Порушення вимови задньоязикових звуків [К], [К'], [Г], [Г']. [Х], [Х']. Методика виправлення порушень вимови піднебінних звуків. Добір ігор та вправ на формування мовленнєвого дихання при різних порушеннях мовлення.

Тема 9. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення.

Умови формування вимовної складової мовлення в нормі та при ринолалії: будова і функція піднебінно-глоткового змикання. Визначення, форми ринолалії та причини її виникнення. Вроджена відкрита ринолалія. Комплекс симптомів відкритої ринолалії. Класифікація вроджених розщеплень губи та піднебіння, етіологія. Зміст логопедичного впливу в доопераційний та після операційний періоди.

Тема 10. Механізми та форми дизартрії.

Визначення, патогенез, ступені, структура мовленнєвого порушення при дизартрії. Основні синдроми дизартрії. Сучасні підходи до класифікації дизартрії. Класифікація дизартрії. Характеристика загального і мовленнєвого розвитку дітей з дизартричними порушеннями. Особливості психомоторної та мовленнєвої діяльності дітей із дизартрією. Психолого-педагогічна характеристика дітей з дизартрією. Роль соціальних факторів у розвитку синдрому дизартрії і виникненні вторинних мовленнєвих і немовленнєвих розладів.

Основні напрями корекційно-педагогічного впливу при дизартрії. Основні напрями комплексної реабілітації дітей із дизартрією. Принципи корекційно-педагогічного впливу при дизартрії. Основні напрями логопедичної роботи при корекції дизартричних порушень мовлення у дітей. Підбір ігор та вправ для розвитку активного мовлення.

Тема 11. Сучасні класифікації алалії та характеристика. Афазія.

Визначення, причини, локалізація, механізм та форми порушення при алалії. Моторна алалія: визначення, етіологія, симптоматика. Сенсорна алалія: визначення, етіологія, симптоматика. Симптоматика алалії: немовленнєві, мовленнєві порушення. Психолого-педагогічна характеристика дітей із сенсорною алалією.

Система корекційно-логопедичної роботи при алалії. Основні методичні принципи

організації логопедичної роботи при моторній алалії. Етапи логопедичної роботи при моторній алалії. Види мовленнєвої роботи при сенсорній алалії. Напрями корекційно-логопедичного впливу при сенсорній алалії. Послідовність логопедичного впливу при сенсорній алалії.

Афазія як системне порушення мовленнєвої діяльності. Причини, локалізація, механізм порушення. Комплекс взаємопов'язаних мовленнєвих (порушення в лексичній, граматичній, фонетичній системі мовлення) і немовленнєвих (апраксії, агнозії) порушень.

Тема 12. Заїкання. Причини і прояви заїкання.

Визначення, загальна характеристика, симптоматика заїкання. Визначення, загальна характеристика, симптоматика заїкання. Етіологія, патогенез, механізми, прояви заїкання. Типи судомної активності м'язів мовленнєвого апарату, їх локалізація. Характеристика мовленнєвого дихання при заїканні. Психологопедагогічна та клінічна характеристика осіб із заїканням.

Комплексні системи реабілітації заїкання у дітей. Сучасний комплексний лікувально-педагогічний підхід до подолання заїкування. Система мовленнєвих вправ, що ускладнюються залежно від ступеня самостійності мовлення дітей із заїканням. Модернізація і одночасне використання різних прийомів логопедичної роботи з дітьми із заїканням. Мовленнєві вправи з корекції заїкання з поступовим ускладненням компонентів мовлення. Добір ігор та вправ для подолання заїкання

Тема 13. Загальний недорозвиток мовлення як системне мовленнєве порушення.

Загальний недорозвиток мовлення: визначення, етіологія, симптоматика. Рівні загального недорозвитку мовлення. Стан імпресивного та експресивного мовлення у дітей із загальним недорозвитком мовлення. Психолого-педагогічна характеристика дошкільників із загальним недорозвитком мовлення.

Організація корекційної роботи в групах для дітей із загальним недорозвитком мовлення. Особливості організації корекційно-виховної роботи в групах для дітей із загальним недорозвитком мовлення. Основні принципи та напрями корекційної роботи при ЗНМ. Логопедична робота з дітьми.

Особливості логопедичної роботи з дітьми з сенсорними порушеннями при аутизмі. Причини аутизму. Організація роботи з дітьми з аутизмом та їх сім'ями.

Тема 14. Порушення голосу, темпу та ритму мовлення.

Порушення голосу. Класифікація порушень голосу. Корекційна робота при порушеннях голосу.

Визначення поняття «темп мовлення», «ритм мовлення». Різновиди темпу і ритму мовлення, їх значення для мовленнєвої діяльності. «Тахілалія», «брадилалія», «баттаризм», «логоневроз».

Характеристика проявів та причин брадилалії, комплексний медико-педагогічний характер заходів з її подоланням у дітей.

Характеристика проявів і причин тахілалії, комплексний медико-педагогічний характер заходів з її подоланням у дітей. Подібність та різниця затинань несудомного й судомного характеру. Фізіологічні затинання (інтерації) та їх причини у дітей.

Характеристика судомних затинань (що спостерігаються при заїканні) клонічного, тонічного та змішаного типу, їх прояви у мовленні, на різних звуках. Характеристика різниці частоти проявів затинань несудомного та судомного характеру. Чинники, що впливають на частоту проявів затинань, які ці прояви. Причини затинань судомного характеру. Біологічні та соціальні чинники, що можуть бути причиною виникнення затинань судомного характеру в мовленні дитини.

Добір вправи для корекції голосу та темпо-ритмічної організації мовлення. Обстеження дітей з порушенням темпу мовлення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

Організація логопедичної роботи з дітьми в закладах освіти

Тема 15. Виховання як цілеспрямована система формування особистості дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Характеристика процесу виховання. Генезис цілей виховання. Визначення мети виховання у закладах дошкільної освіти. Принципи виховання дітей з ПМР різних вікових груп та умови ефективного здійснення виховного впливу на особистість. Зміст виховного процесу. Завдання виховання дітей з порушеннями мовлення. Поняття «виховання» і «вихованість». Критерії та рівні вихованості особистості дитини з порушеннями мовлення. Інтеріоризація особистістю загальнолюдських цінностей у процесі виховання. Форми і методи виховання дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Інструктивно-методичні матеріали з питань виховання дітей з порушеннями мовлення. Організації виховного процесу в закладах спеціальної освіти в умовах воєнного стану в Україні.

Тема 16. Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда.

Практична діяльність логопеда в закладах освіти. Індивідуальна картка розвитку дитини. Перспективний і календарний план корекційно-відновлювальної роботи. Складання та аналіз різних видів плану логопедичної роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1				
Змістовий модуль 1				
Загальні питання логопедії				
Тема 1. Загальні теоретичні основи логопедії.	3	1		2
Тема 2. Етіологія порушень мовлення	5	1		4
Тема 3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.	8	2	4	2
Разом за ЗМ 1	16	4	4	8
Змістовий модуль 2				
Недоліки звуковимови				
Тема 4. Артикуляційні та акустичні принципи звуків мови.	3	1		2
Тема 5. Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку.	13	3	4	6
Разом за ЗМ 2	16	4	4	8
Змістовий модуль 3				
Характеристика мовленнєвих порушень				
Тема 6. Дислалія: визначення, причини, форми.	4	2		2
Тема 7. Сигматизми свистячих та шиплячих звуків.	6	2	2	2
Тема 8. Ротацизм і ламбдацизм.	9	2	3	4
Тема 9. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення.	5	2	1	2
Тема 10. Механізми та форми дизартрії.	5	2	1	2
Тема 11. Сучасні класифікації алалії та характеристика. Афазія.	4	2		2

Тема 12. Заїкання. Причини і прояви заїкання.	5	2	1	2
Тема 13. Загальний недорозвиток мовлення як системне мовленнєве порушення.	6	2		4
Тема 14. Порушення голосу, темпу та ритму мовлення.	7	3	2	2
Разом за ЗМ 3	51	19	10	22
Змістовий модуль 4				
Організація логопедичної роботи з дітьми в закладах освіти				
Тема 15. Виховання як цілеспрямована система формування особистості дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.	3	1		2
Тема 16. Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда.	4		2	2
Разом за ЗМ 4	7	1	2	4
Модульна контрольна робота				
Усього годин	90	28	20	42

5. Робоча програма

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	Сам. роб.
МОДУЛЬ І					
Змістовий модуль 1. Загальні питання логопедії		16	4	4	8
Тема 1. Теоретичні основи логопедії					
1	Предмет і завдання логопедії як науки. Принципи і методи логопедії. Зв'язок логопедії з іншими науками		1		
с/р	<i>Зв'язок логопедії з іншими науками.</i>				2
Тема 2. Етіологія порушень мовлення					
2	Поняття про мовленнєві порушення, їх причини та класифікація.		1		
с/р	<i>Причини мовленнєвих порушень.</i>				2
Тема 3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.					
3	Анатомофізіологічні механізми мовлення. Будова мовленнєвого апарату.		1		
с/р	<i>Розкрити етапи становлення мовлення дітей .</i>				2
4	Особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку.		1		
с/р	<i>Значення перед мовленнєвого обстеження дитини для ранньої діагностики мовленнєвих порушень</i>				2
5-6	Практичне заняття. Модель професійної компетентності логопеда.			2	
7-8	Практичне заняття. Розробка комплексу статичних та динамічних вправ для артикуляційної гімнастики. Розробка вправ для пальчикової гімнастики			2	
Змістовий модуль 2. Недоліки звуковимови		16	4	4	8
Тема 4. Артикуляційні та акустичні принципи звуків мови.					
9	Класифікація звуків української мови.		1		
с/р	<i>Класифікація голосних та приголосних звуків української мови,</i>				2
Тема 5. Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку.					
10	Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку та умови формування навичок правильної звуковимови.		1		
с/р	<i>Сучасні підходи до постановки різних груп звуків .</i>				2

11	Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.		1		
c/p	<i>Обстежити стан звуковимови 2-3 дітей. Скласти таблицю.</i>				2
12	Вплив порушень фонематичного слуху на розвиток усного мовлення.		1		
c/p	<i>Добрати чистомовки, скоромовки, рухливі та хороводні ігри на закріплення звуковимови у дітей.</i>				2
13-14	Практичне заняття. Підбір ігор та вправ на розвиток слухової уваги, пам'яті та фонематичного сприймання.			2	
15-16	Практичне заняття. Аналіз мови дітей (2-3) молодшої групи, визначення вікових особливостей звуковимови. Складання таблиці.			2	
	Змістовий модуль 3	51	19	10	22
	Характеристика мовленнєвих порушень				
	Тема 6. Дислалія: визначення, причини, форми.				
17-18	Дислалія, її форми та причини. Принципи корекційної роботи. Різновиди дислалії. Методика логопедичної роботи.		2		
c/p	<i>Основні прийоми корекції дислалії у дітей дошкільного віку: стигматизм, ламбдацизм, ротацизм.</i>				2
	Тема 7. Сигматизми свистячих та шиплячих звуків.				
19-20	Сигматизм. Види сигматизму. Правильна артикуляція свистячих С,З,Ц та шиплячих Ш, Ч, Ж.. Напрями корекційної роботи		2		
c/p	<i>Розкрити основні напрямки і методи логопедичного впливу, спрямованого на корекцію різних видів сигматизму.</i>				2
21-22	Практичне заняття. Підбір спеціальних ігор та вправ для автоматизації та введення звуку в мовлення. Моделювання фрагментів занять.			2	
	Тема 8. Ротацизм і ламбдацизм.				
23-24	Ротацизм і ламбдацизм. Недоліки вимови середньоязикових та задньоязикових звуків. Види та причини порушень звуковимови.		2		
c/p	<i>Основні методи та прийоми корекції ротацизму у дітей дошкільного віку. Скласти конспект заняття на автоматизацію звука «Р» в словах, словосполученнях із використанням технології сторітелінг.</i>				2
25-26	Практичне заняття. Правильна артикуляція звуків Р, Л. та Г, К, Х. Підбір практичного матеріалу для виправлення недоліків у вимові «р», «л», «г», «к», «х». Ігри та вправи для корекції звуковимови (на вибір студента).			2	
27	Добір ігор та вправ на формування мовленнєвого дихання при різних порушеннях мовлення.			1	
c/p	<i>Розробити схему підготовчих вправ для розвитку мовленнєвого дихання.</i>				2
	Тема 9. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення.				

28-29	Ринолалія. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення. Класифікація та основні форми ринолалії. Зміст логопедичного впливу в доопераційний та після операційний періоди.		2		
с/р	<i>Зміст логопедичного впливу в доопераційний та післяопераційний періоди при ринолалії.</i>				2
	Тема 10. Механізми та форми дизартрії.				
30-31	Дизартрія. Причини, механізми, основні форми порушень. Суть і прояви і класифікація дизартричних порушень.		2		
с/р	<i>Зміст корекційної роботи при обстеженні дітей з дизартричними порушеннями.</i>				2
32-33	Практичне заняття. Обстеження дітей з ринолалією та дизартрією. Клініко-педагогічна характеристика дітей з дизартрією та ринолалією. Підбір ігор та вправ для розвитку активного мовлення.			2	
	Тема 11. Сучасні класифікації алалії та характеристика. Афазія.				
34-35	Алалія. Причини і класифікація алалії. Організація корекційної роботи з подолання алалії. Поняття про афазію.		2		
с/р	<i>Основні прийоми корекційної роботи при дислалії у дітей дошкільного віку.</i>				2
	Тема 12. Заїкання. Причини і прояви заїкання.				
36-37	Заїкання. Причини і прояви заїкання. Розвиток мовлення у дошкільників із заїканням як методична проблема.		2		
38	Практичне заняття. Добір ігор та вправ для подолання заїкання.			1	
с/р	<i>Структура і прояви заїкання. Логопедичне обстеження. Методи та способи використання різних видів ігор та вправ для подолання заїкання.</i>				2
	Тема 13. Загальний недорозвиток мовлення як системне мовленнєве порушення.				
39	Поняття про ЗНМ. Причини та механізми ЗНМ. Особливості роботи при ЗНМ. Основні принципи корекційної роботи.		1		
с/р	<i>Основні принципи корекційної роботи при загальному недорозвитку мовлення (ЗНМ).</i>				
40-41	Особливості логопедичної роботи з дітьми з сенсорними порушеннями при аутизмі. Причини аутизму. Організація роботи з дітьми з аутизмом та їх сім'ями.		1		
с/р	<i>Організація еорекційної роботи дітей з розладами аутичного спектру та їх сім'ями.</i>				2
	Тема 14. Порушення голосу, темпу та ритму мовлення.				
42	Порушення голосу. Класифікація порушень голосу. Корекційна робота при порушеннях голосу.		2		
43	Порушення темпу мовлення. Види та причини виникнення порушень темпу мовлення.		1		
с/р	<i>Характеристика основних напрямків та методів логопедичного впливу, спрямованого на корекцію голосових порушень.</i>				2
44-45	Практичне заняття. Добір вправи для для корекції голосу та темпо-ритмічної організації мовлення. Обстеження дітей з порушенням темпу мовлення.			2	

Змістовий модуль 4		7	1	2	4
Організація логопедичної роботи з дітьми в закладах освіти					
Тема 15. Виховання як цілеспрямована система формування особистості дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.					
46	Організація логопедичної роботи з дітьми в умовах їх загальноосвітнього навчання і виховання. Логопедична допомога дітям в Україні. Розвиток спеціальної освіти як соціальнопедагогічна проблема.	1	1		
с/р	<i>Участь батьків (та вихователів) у корекційно-педагогічній роботі з дітьми, що мають мовленнєві порушення.</i>	2			2
Тема 16. Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда.					
47	Практичне заняття. Практична діяльність логопеда в закладах освіти. Індивідуальна картка розвитку дитини. Перспективний і календарний план корекційно-відновлювальної роботи. Складання та аналіз різних видів плану логопедичної роботи.	1		1	
с/р	<i>Аналіз різних видів плану логопедичної роботи у дошкільних закладах.</i>	2			2
48	Модульна контрольна робота	1		1	
Усього:		90	28	20	42

6. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва модулів і тем	Кількість годин
	МОДУЛЬ І	
	Змістовий модуль 1. Загальні питання логопедії	
	Тема 1. Теоретичні основи логопедії	
1	Предмет і завдання логопедії як науки. Принципи і методи логопедії. Зв'язок логопедії з іншими науками.	1
	Тема 2. Етіологія порушень мовлення	
2	Поняття про мовленнєві порушення, їх причини та класифікація.	1
	Тема 3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.	
3	Анатомо-фізіологічні механізми мовлення. Будова мовленнєвого апарату.	1
4	Особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку.	1
	Змістовий модуль 2. Недоліки звуковимови	
	Тема 4. Артикуляційні та акустичні принципи звуків мови.	
5	Класифікація звуків української мови.	1
	Тема 5. Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку.	
6	Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку та умови формування навичок правильної звуковимови.	1
7	Особливості мовленнєвої діагностики дітей дошкільного віку.	1
8	Вплив порушень фонематичного слуху на розвиток усного мовлення.	1
	Змістовий модуль 3 Характеристика мовленнєвих порушень	
	Тема 6. Дислалія: визначення, причини, форми	
9	Дислалія, її форми та причини. Принципи корекційної роботи. Різновиди дислалії. Методика логопедичної роботи.	2
	Тема 7. Сигматизми свистячих та шиплячих звуків.	
10	Сигматизм. Види сигматизму. Правильна артикуляція свистячих С, З, Ц та шиплячих Ш, Ч, Ж.. Напрями корекційної роботи.	2
	Тема 8. Ротацізм і ламбдацізм.	
11	Ротацізм і ламбдацізм. Недоліки вимови середньоязикових та задньоязикових звуків. Види та причини порушень звуковимови.	2
	Тема 9. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення.	
12	Ринолалія. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення. Класифікація та основні форми ринолалії. Зміст логопедичного впливу в доопераційний та після операційний періоди.	2

	Тема 10. Механізми та форми дизартрії.	
13	Дизартрія. Причини, механізми, основні форми порушень. Суть і прояви і класифікація дизартричних порушень.	2
	Тема 11. Сучасні класифікації алалії та характеристика. Афазія.	
14	Алалія. Причини і класифікація алалії. Організація корекційної роботи з подолання алалії. Поняття про афазію.	2
	Тема 12. Заїкання. Причини і прояви заїкання.	
15	Заїкання. Причини і прояви заїкання. Розвиток мовлення у дошкільників із заїканням як методична проблема.	2
	Тема 13. Загальний недорозвиток мовлення як системне мовленнєве порушення.	
16	Поняття про ЗНМ. Причини та механізми ЗНМ. Особливості роботи при ЗНМ. Основні принципи корекційної роботи.	1
17	Особливості логопедичної роботи з дітьми з сенсорними порушеннями при аутизмі. Причини аутизму. Організація роботи з дітьми з аутизмом та їх сім'ями.	1
	Тема 15. Виховання як цілеспрямована система формування особистості дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.	
18	Порушення голосу. Класифікація порушень голосу. Корекційна робота при порушеннях голосу.	2
19	Порушення темпу мовлення. Види та причини виникнення порушень темпу мовлення.	1
	Тема 16. Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда.	
20	Організація логопедичної роботи з дітьми в умовах їх загальноосвітнього навчання і виховання. Логопедична допомога дітям в Україні. Розвиток спеціальної освіти як соціальнопедагогічна проблема.	1
Усього:		28

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин
	Модуль I	
	Змістовий модуль 1.	
	Загальні питання логопедії	
	Тема 3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.	
1	Модель професійної компетентності логопеда.	2
	Змістовий модуль 2.	
	Недоліки звуковимови	
	Тема 5. Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного	
2	Розробка комплексу статичних та динамічних вправ для артикуляційної гімнастики. Розробка вправ для пальчикової гімнастики.	2
3	Підбір ігор та вправ на розвиток слухової уваги, пам'яті та фонематичного сприймання.	2
4	Аналіз мови дітей (2-3) молодшої групи, визначення вікових особливостей звуковимови. Складання таблиці.	2
	Змістовий модуль 3	
	Характеристика мовленнєвих порушень	
	Тема 7. Сигматизми свистячих та шиплячих звуків.	
5	Підбір спеціальних ігор та вправ для автоматизації та введення звуку в мовлення. Моделювання фрагментів занять.	2
	Тема 8. Ротацізм і ламбдацізм.	
6	Правильна артикуляція звуків Р, Л. та Г, К, Х. Підбір практичного матеріалу для виправлення недоліків у вимові «р», «л», «г», «к», «х». Ігри та вправи для корекції звуковимови (на вибір студента).	2
7	Добір ігор та вправ на формування мовленнєвого дихання при різних порушеннях мовлення.	1
	Тема 10. Механізми та форми дизартрії.	
8	Обстеження дітей з ринолалією та дизартрією. Клініко-педагогічна характеристика дітей з дизартрією та ринолалією. Підбір ігор та вправ для розвитку активного мовлення.	2
	Тема 12. Заїкання. Причини і прояви заїкання.	
9	Підбір ігор і вправ для подолання заїкання.	1
	Тема 14. Порушення голосу, темпу та ритму мовлення.	

10	Добір вправи для для корекції голосу та темпо-ритмічної організації мовлення. Обстеження дітей з порушенням темпу мовлення.	2
	Змістовий модуль 4	
	Організація логопедичної роботи з дітьми в закладах освіти	
	Тема 16. Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда.	
11	Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда. Практична діяльність логопеда в закладах освіти. Індивідуальна картка розвитку дитини. Перспективний і календарний план корекційно-відновлювальної роботи. Складання та аналіз різних видів плану логопедичної роботи.	1
12	Модульна контрольна робота	1
Усього:		20

8. Самостійна робота

№ п/п	Назви модулів і тем	Кількість годин
Модуль I		
Змістовий модуль I		
Загальні питання логопедії		
Тема 1. Теоретичні основи логопедії		
1	Зв'язок логопедії з іншими науками.	2
Тема 2. Етіологія порушень мовлення		
2	Причини мовленнєвих порушень.	2
Тема 3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення.		
3	Розкрити етапи становлення мовлення дітей .	2
4	Значення передмовленнєвого обстеження дитини для ранньої діагностики мовленнєвих порушень	2
Змістовий модуль II		
Недоліки звуковимови		
Тема 4. Артикуляційні та акустичні принципи звуків мови.		
1	Класифікація голосних та приголосних звуків української мови.	2
2	Сучасні підходи до постановки різних груп звуків .	2
3	Обстеження стану звуковимови 2-3 дітей. Складання таблиці.	2
4	Дібрати чистомовки, скоромовки, рухливі та хороводні ігри на закріплення звуковимови у дітей.	2
Змістовий модуль III		
Характеристика мовленнєвих порушень		
Тема 6. Дислалія: визначення, причини, форми		
1	Основні прийоми корекції дислалії у дітей дошкільного віку: стигматизм, ламбдацизм, ротацизм.	2
Тема 7. Сигматизми свистячих та шиплячих звуків.		
2	Розкрити основні напрямки і методи логопедичного впливу, спрямованого на корекцію різних видів сигматизму.	2
Тема 8. Ротацизм і ламбдацизм.		
3	Основні методи та прийоми корекції ротацизму у дітей дошкільного віку. Скласти конспект заняття на автоматизацію звука «Р» в словах, словосполученнях із використанням технології сторітелінг.	2
4	Розробити схему підготовчих вправ для розвитку мовленнєвого дихання.	2

	Тема 9. Поняття про ринолалію як мовленнєве порушення.	
5	Зміст логопедичного впливу в доопераційний та післяопераційний періоди при ринолалії.	2
	Тема 10. Механізми та форми дизартрії.	
6	Зміст корекційної роботи при обстеженні дітей з дизартричними порушеннями.	2
	Тема 11. Сучасні класифікації алалії та характеристика Афазія.	
7	Основні прийоми корекційної роботи при дислалії у дітей дошкільного віку.	2
	Тема 12. Заїкання. Причини і прояви заїкання.	
8	Структура і прояви заїкання. Логопедичне обстеження. Методи та способи використання різних видів ігор та вправ для подолання заїкання.	2
	Тема 13. Загальний недорозвиток мовлення як системне мовленнєве порушення.	
9	Основні принципи корекційної роботи при загальному недорозвитку мовлення (ЗНМ).	2
10	Організація корекційної роботи дітей з розладами аутичного спектру та їх сім'ями.	2
	Тема 14. Порушення голосу, темпу та ритму мовлення.	
11	Характеристика основних напрямків та методів логопедичного впливу, спрямованого на корекцію голосових порушень.	2
	Змістовий модуль IV Організація логопедичної роботи з дітьми в закладах освіти	
	Тема 15. Виховання як цілеспрямована система формування особистості дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.	
1	Участь батьків (та вихователів) у корекційно-педагогічній роботі з дітьми, що мають мовленнєві порушення.	2
	Тема 16. Професійний такт та етика в діяльності педагога-логопеда.	
2	Аналіз різних видів плану логопедичної роботи у дошкільних закладах.	2
	Усього:	42

9. Форми і методи контролю

Організація навчання з дисципліни «Практикум з логопедії» забезпечується засобами поєднання аудиторної і позааудиторної форм навчання:

- практичні;
- самостійна робота.

За характером логіки пізнання на практичних заняттях та самостійній (вт.ч. IP) роботі студента використовується аналітичний метод (передбачає мисленнєвий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак); індуктивний метод (шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального), дедуктивний метод (вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного), традуктивний метод (висновки від одиничного до одиничного, від загального до загального).

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються проблемний метод, що передбачає створення проблемної ситуації, виділення проблемного завдання, частково-пошуковий метод (включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання), дослідницький метод (спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням різноманітних інформаційних джерел).

Самостійна робота студента є одним із основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни. Її зміст визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни складається з таких видів роботи:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних);
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом;
- опанування рекомендованої літератури;
- формулювання висновків і підсумків;
- написання тез ;
- відповіді на запитання і самостійне формулювання запитань до навчальної теми;
- створення презентації;
- конспектування, реферування.

Поточна аудиторна діяльність здобувача освіти оцінюється за чотирибальною (національною) шкалою (2, 3, 4, 5). Поточне оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти виконується за допомогою процедури об'єктивного контролю – усні відповіді на практичних заняттях, тестування, реферативні повідомлення, практичні завдання, участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття, моделювання ситуацій.

Критерії оцінки відповідей:

Оцінюючи **усну відповідь** на теоретичні питання, ураховується:

- ґрунтовність теоретичних знань з навчальної дисципліни; повнота розкриття питання;
- уміння вдало ілюструвати теоретичний матеріал;
- упевненість, переконливість суджень;
- уміння аргументувати думку;
- уміння порівнювати, робити потрібні висновки та узагальнення;
- логіка викладу думок, рівень володіння культурою мовлення;

для виконання **письмових завдань**:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки;
- граматична та стилістична грамотність письмової роботи.

Поточний контроль здійснюється у формі опитування та перевірки результатів виступів, практичних завдань на практичних заняттях в чотирибальній шкалі оцінок.

Оцінка 5 «відмінно» ставиться: повний, правильний, послідовний, зв'язний, обґрунтований виклад питання, що супроводжується правильними прикладами; все, що викладається, повинно свідчити про глибоке розуміння і орієнтацію в явищах і процесах, що вивчаються; правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача, що мають мету з'ясувати ступінь розуміння здобувачем освіти матеріалу, що ним викладається.

Оцінка 4 «добре»: здобувач освіти дає правильний, повний виклад змісту матеріалу, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач для з'ясування глибини розуміння і вміння орієнтуватися в явищах і процесах, відповідає лише з деякою допомогою викладача чи колег; при правильному і в цілому зв'язному викладі матеріалу, здобувач освіти припускає у відповіді неточності, які виправляє сам або при першому зауваженні викладача; недостатньо вичерпні відповіді на додаткові запитання викладача.

Оцінка 3 «задовільно»: здобувач освіти виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача; здобувач освіти виявляє незнання значної частини навчального матеріалу, нелогічно і невпевнено його викладає, у відповіді мають місце заминки і перерви, не може пояснити проблему, хоча і розуміє її; викладає матеріал не достатньо логічно й послідовно.

Оцінка 2 «незадовільно»: здобувач освіти припускається грубих помилок при викладі матеріалу і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; виявляє повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повна відсутність навичок як в аналізі явищ, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Оцінювання тестових завдань. Здобувачем освіти надані правильні відповіді до 40 % тесту – оцінка «незадовільно»; 41–59 % тесту – оцінка «задовільно»; 60–79 % тесту – оцінка «добре»; 80–100 % тесту – оцінка «відмінно».

Здобувач освіти, який не з'явився на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач освіти може відпрацювати пропущені практичні заняття, презентувати самостійну роботу, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Система оцінювання самостійної роботи. Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів вищої освіти передбачає оцінювання різних видів завдань, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критерії оцінювання самостійної роботи є:

«Відмінно» – здобувач вищої освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і виконує роботу, вільно використовує набуті теоретичні знання при виконанні самостійної роботи, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

«Добре» – здобувач вищої освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його в самостійній роботі; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного в самостійній роботі;

«Задовільно» – здобувач вищої освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але в роботі плутає поняття, практичні завдання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; виявляє неточності у знаннях при виконанні роботи, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

«Незадовільно» – здобувач вищої освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не відображає в роботі правильні результати, визначення, висновки в роботі не сформовані з

опорою на теоретичні знання, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не виявляються.

Критерії оцінювання презентацій:

Оцінка 5 «відмінно» ставиться здобувачу освіти, який чітко виконав такі вимоги: зміст презентації відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; дотримано прийняті правила орфографії, пунктуації, скорочень і правила оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; лаконічний текст на слайді; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершений; інформація подана привабливо, оригінально; текст виразно видно на тлі слайда, використано контрастні кольори для фону і тексту. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні покликання на всі графічні об'єкти.

Оцінка 4 «добре»: здобувач освіти, у якого зміст презентації відповідає поставленим завданням; дотримано правила орфографії, пунктуації, оформлення тексту; відсутні фактичні помилки; достовірно представлена інформація; наявний лише один логічний наголос, не завжди лаконічний текст на слайді, є певні зауваження щодо привабливості поданої інформації. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел.

Оцінка 3 «задовільно»: здобувач освіти, у якого презентація відповідає поставленим завданням; однак наявні орфографічні, пунктуаційні помилки, не повністю дотримано правила оформлення тексту; зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено.

Оцінка 2 «незадовільно»: здобувач освіти, у презентації якого порушена стислість і лаконічність викладу, текст має недостатню інформативність; відповідність змісту презентації не відповідає поставленим дидактичним цілям і завданням; наявні орфографічні та пунктуаційні помилки. Здобувач освіти не підготував презентацію.

Проміжний контроль (рубіжний) – контроль, який проводиться з метою виявлення і попередження неуспішності здобувачів освіти. Проведення проміжного контролю ініціюється заступником директора з навчальної роботи. Проміжний контроль виставляється на підставі: поточної успішності. Проміжний контроль виставляється за національною шкалою. Результати проміжного контролю виставляються викладачем у «Журналі обліку роботи викладача» та у «Журналі обліку роботи академічної групи» але не враховуються у загальному розподілі балів і не включаються до жодного виду робіт із коефіцієнтом.

Модульний контроль з дисципліни. Контрольний захід (модульна контрольна робота) з дисципліни «Логопедія та практикум з логопедії» проводиться раз на семестр і включає проведення контрольних заходів за всіма темами змістовного модуля у формі контрольної роботи, тестування, творчого завдання тощо. До контрольних заходів допускаються всі здобувачів освіти незалежно від результатів поточного контролю. Лектор розробляє контрольні завдання (варіанти, тести тощо) для проведення модульного контролю.

Результати контрольного заходу здобувача освіти, який не з'явився на нього, оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача оцінюється наступним чином: під час написання контрольної роботи з дисципліни «Логопедія та практикум з логопедії» кожен здобувач освіти отримує індивідуальний варіант, що складається з тестових завдань і питань з розгорнутою відповіддю. На написання контрольної роботи відводиться 45 хвилин. Форма проведення: письмова. Контрольна робота оцінюється за національною шкалою. Критерії оцінювання за поточним контролем і модульною контрольною роботою наступні:

5 – «Відмінно» – заслуговує здобувач освіти, який виявив всебічні і глибокі знання пройденого матеріалу з тем дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом/завданням/темою; наводить вдалі приклади, абсолютно правильно розв'язує практичні завдання і дає пояснення і обґрунтування.

4 – «Добре» – заслуговує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з тем дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у

формулюванні термінів, категорій або/та розв'язанні практичного завдання, не повністю дає обґрунтування висновків і результатів.

3 – «Задовільно» – заслуговує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, припускається суттєвих помилок у наведенні прикладів та розв'язанні практичного завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль. Підсумковим контролем з дисципліни «Логопедія та практикум з логопедії» визначено навчальним планом – залік. У відповідності до вимог об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача оцінюється наступним чином: під час складання заліку кожен здобувач освіти отримує індивідуальний білет, що складається з теоретичної частини, що містить два теоретичні питання і практичну частину; на підготовку відводиться 45 хвилин, а викладення відповіді – 20 хвилин. Форма проведення: усна.

Критерії оцінювання знань здобувачів освіти при складанні заліку

Відповіді здобувачів освіти оцінюються за двома розділами:

- перший – це відповідь на два теоретичні питання;
- другий – оцінювання рівня виконання практичної частини.

Кожне питання оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача освіти або відповідь здобувача освіти не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, викладач може задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінку завдань білету.

У підсумку відповіді на питання підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному), що є підсумковою оцінкою за іспит. При оцінюванні знань здобувачів освіти, підсумкова оцінка відповідей на білет множиться на середньо ваговий коефіцієнт – 0,4, отриманий результат додається до середньовагового, що є результатом оцінювання роботи здобувача освіти за аудиторну роботу, контрольний захід та індивідуальну роботу, отриманий результат є підсумковою оцінкою за вивчення предмету. Підсумкова оцінка за вивчення предмета виставляється за шкалами: національною, 100 – бальною, ECTS і фіксується у відомості та заліковій книжці здобувача освіти.

Відповідь на теоретичні питання оцінюється наступним чином:

5 – «Відмінно» – заслуговує здобувач освіти, який виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу з дисципліни, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, дає повні, обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом; демонструє знання і розуміння основних граматичних структур; наводить вдалі приклади, може зробити узагальнення і висновки; формулюючи думку правильно використовує терміни з дисципліни, дає правильні відповіді на додаткові запитання викладача.

4 – «Добре» – заслуговує здобувач освіти, що виявив повне знання програмного матеріалу; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив системний характер знань з дисципліни і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки під час наведення прикладів; дає правильні відповіді на додаткові запитання.

3 – «Задовільно» – заслуговує здобувач освіти, що виявив знання основного програмного матеріалу, дає поверхові, неточні відповіді на питання, на додаткові запитання, дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, припускається помилок у наведенні прикладів. Здобувач освіти слабо володіє термінологією, використовує обмежений запас лексики, допускаючи помилки, які утруднюють розуміння тексту.

2 – «Незадовільно» – коли здобувач освіти дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені екзаменаційним білетом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною літературою; здобувач освіти вмів писати прості непоширені речення відповідно до комунікативної задачі, проте зміст повідомлення недостатній за обсягом для розкриття теми та допускає значні орфографічні помилки; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання.

10. Види контролю та шкала оцінювання

Для освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» оцінки із дисциплін фахової підготовки та у разі інтегрованих курсів оцінювання здійснюється за національною шкалою та визначаються таким чином:

За національною шкалою
відмінно
добре
задовільно
Незадовільно з можливістю повторного складання

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Інтервальна шкала	Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				<i>для екзамену, диф.залику, курсової роботи, практики</i>
4,51-5,00	90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
4,01-4,50	82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
3,51-4,00	75-81	C		
3,16-3,50	69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
2,51-3,15	60-68	E		
1,51-2,50	35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0,00-1,50	0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала переведення середньозваженої оцінки в оцінку за національною шкалою та оцінку ECTS та у відповідність дванадцятибальній шкалі для ступеня «фаховий молодший бакалавр»

12 бальна шкала	Середньозважений бал	Національна оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS
12	5,00	відмінно	100	A
	4,95-4,99	відмінно	99	A
	4,90-4,94	відмінно	98	A
	4,85-4,89	відмінно	97	A

11	4,80-4,84	відмінно	96	A
	4,75-4,79	відмінно	95	A
10	4,70-4,74	відмінно	94	A
	4,65-4,69	відмінно	93	A
	4,60-4,64	відмінно	92	A
	4,55-4,59	відмінно	91	A
	4,51-4,54	відмінно	90	A
9	4,50	добре	89	B
	4,43-4,49	добре	88	B
	4,36-4,42	добре	87	B
	4,29-4,35	добре	86	B
	4,22-4,28	добре	85	B
8	4,15-4,21	добре	84	B
	4,08-4,14	добре	83	B
	4,01-4,07	добре	82	B
	4,00	добре	81	C
	3,92-3,99	добре	80	C
7	3,84-3,91	добре	79	C
	3,76-3,83	добре	78	C
	3,67-3,75	добре	77	C
	3,59-3,66	добре	76	C
	3,51-3,58	добре	75	C
6	3,50	задовільно	74	D
	3,43-3,49	задовільно	73	D
	3,36-3,42	задовільно	72	D
	3,29-3,35	задовільно	71	D
	3,22-3,28	задовільно	70	D
5	3,16-3,21	задовільно	69	D
	3,15	задовільно	68	E
	3,07-3,14	задовільно	67	E
	2,99-3,06	задовільно	66	E
	2,91-2,98	задовільно	65	E
4	2,83-2,90	задовільно	64	E
	2,75-2,82	задовільно	63	E
	2,67-2,74	задовільно	62	E
	2,59-2,66	задовільно	61	E

	2,51-2,58	задовільно	60	E
3	2,5	незадовільно	59	FX
	2,15-2,49	незадовільно	52-58	FX
2	1,85-2,14	незадовільно	46-51	FX
	1,51-1,84	незадовільно	35-40	FX
1	0-1,50	незадовільно	1-34	F

Розподіл вагових коефіцієнтів оцінювання навчальної дисципліни

Вид контролю – залік

<i>Модульний контроль №</i>		СЕМЕСТРОВИЙ КИОНТРОЛЬ – ЗАЛІК
АУДИТОРНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА (В Т.Ч. ІРС)*		
ЗМ1, ЗМ2,ЗМ3,ЗМ4		
Лекційні, семінарські (практичні), лабораторні заняття	Контрольний захід (контрольна робота, тестування, тощо)	
T1, T2,T3 ... T16	T1-T16	
Середнє арифметичне оцінок ² за національною шкалою	оцінка за національною шкалою	оцінка за національною шкалою
k1=0,6	k2=0,2	k 3=0,2

**Самостійна робота здобувачів вищої освіти може бути інтегрована з аудиторною роботою.*

ЗМ1, ЗМ2, ЗМ3, ЗМ4– змістові модулі

T1, T2 ... T16 – теми змістових модулів

k_i – ваговий коефіцієнт (викладач визначає особисто з урахуванням специфіки предмета)

$$\sum_{i=1}^n k_i = 1$$

¹ Кількість змістових модулів та тем визначається структурою навчальної дисципліни

² Мінімальну кількість оцінок визначає викладач, виходячи з специфіки дисципліни.

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Практикум з логопедії» для здобувачів освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта / Укладач: Оксана ЗАЯЦЬ. – Мукачево: ВСП «ГПФК МДУ», 2025. – 33 с.
2. Опорні конспекти лекцій. (Укладач: Оксана ЗАЯЦЬ)
3. Список рекомендованої до курсу літератури.
4. Тести до курсу «Практикум з логопедії» (Оксана ЗАЯЦЬ)
5. Методичні рекомендації до виконання практичних занять з дисципліни «Практикум з логопедії» для студентів денної форми навчання спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр / Укладач: Оксана ЗАЯЦЬ
6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.

Питання для підсумкового контролю

1. Логопедія як наука. Предмет, об'єкт та завдання логопедії. Зв'язок логопедії з іншими науками.
2. Причини мовленнєвих порушень у дітей.
3. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення. Будова мовленнєвого апарату.
4. Особливості розвитку мовлення дітей дошкільного віку.
5. Вікова періодизація розвитку дитячого мовлення. Умови правильного розвитку.
6. Умови формування правильної звуковимови у дошкільнят.
7. Обстеження мовлення у дітей.
8. Особливості мовленнєвої діагностики у дітей дошкільного віку.
9. Фізіологічні недоліки звуковимови у дітей дошкільного віку. Умови формування навичок правильної звуковимови.
10. Вплив порушень фонематичного слуху на розвиток усного мовлення.
11. Традиційна класифікація мовленнєвих порушень, їх загальна характеристика.
12. Дислалія. Різновиди дислалії. Методика логопедичної дії.
13. Ринолалія. Напрями колекційної роботи.
14. Загальна характеристика дизартрії. Причини та симптоматика.
15. Напрями колекційної роботи при дизартрії.
16. Алалія. Її форми та характерні особливості.
17. Характеристика афазії, її форми.
18. Заїкання. Причини виникнення та симптоматика заїкання.
19. Неврозоподібне заїкання. Комплексний підхід до подолання заїкання.
20. Голос та його основні ознаки. Мутація голосу.
21. Класифікація порушень голосу та його профілактика.
22. Характеристика темпу мовлення та його порушення у дітей. Корекційна робота.
23. Тахілалія. Методика логопедичної роботи при тахілалії.
24. Брадилалія та її причини. Методи корекції.
25. Основні етапи колекційної роботи з подолання паталогічно прискореного темпу мовлення.
26. Етапи колекційної роботи з подоланням паталогічно сповільненого темпу мовлення.
27. Поняття про ЗНМ, причини та механізми.
28. Основні принципи колекційної роботи при ЗНМ.
29. Особливості логопедичної роботи з сенсорним порушенням при аутизмі.
30. Логопедична робота дітям в Україні. Розвиток спеціальної освіти як соціально педагогічна проблема.

12. Рекомендована література

Базова література

1. Барищук Г.С. Мова наших дітей. Виправлення порушень звуковимови у дітей: Навчальний посібник. - Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2004.64с.
2. Барищук Г.С. Як усунути вади письма. Дидактичний матеріал. -Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2004.-48с.
3. Барищук Г.С. Прислухайтесь, як говорить ваша дитина. Альбом обстеження мовлення дітей: Посібник для логопеда. - Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. - 48с: іл.
4. Блінова Г.Й. Альбом для обстеження мовлення у дитини: Навчальнометодичний посібн.: В 2 ч. - К.: Благовіст, 2001. - 215 с.іл. дошкільної світи.-К.:Видавничий Дім "Слово", 2006.-304с 7.
5. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А.М.Богуш. - К.: Вища шк., 2007.- 542 с: іл.

Допоміжна

1. Бурдільна Н. А. Релізація провідних засад освіти для сталого розвитку в роботі логопеда /Н. А. Бурдільна //Логопед.-2019.-№11.-с.2-6
2. Безугла А. А. Діагностування стану мовлення у дітей /А. А.Безугла//Логопед.2019.- №7.- с.5-22
3. Демченко І. Пальчики грають – дітокрозважають / І. Демченко// Палітра педагога.- 2016.-№4.- с. 10-15
4. Древняк Л. П. Ігри на автоматизацію звука /Л. П. Древняк //Логопед.-2019.- №1.-с.9-13
5. Зайдулліна Л. Н. Співпрацяпрацівниківосвіти, учителя-логопеда і сім'ї у подоланнівадмовленнядітейдошкільноговіку /Л. Н.Зайдулліна //Логопед.-2018.№ 12.-с.4-9
6. Коляда О. Формуємо граматичну компетенцію у грі / О. Коляда// Палітра педагога.-2016.- №5.- с.20-23
7. Котова Л. Логопедичні ігри для дітей/ Л. Котова//Дошкільне виховання..2017.-№6.- с.24-26
8. Кузнєцова О. В. Роль вихователя логопедичної групи в усуненні мовленнєвих
9. вад у дітей логопатів /О. В. Кузнєцова //Логопед.-2019.- № 2.-с.2-6
10. Кущенко О. М. Ровиваємомовління дошкільнят/ О.М. Кущенко//Рокажіть онуку.-2017.- №5.- с.43-45
11. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих недоліків в 2-х частинах. Навчальний посібник. - К.: Літера, 2005.
12. Малярчук А.Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал. -К.: Літера ЛТД, 2003. - 104 с : іл.
13. Мовні ігри та вправи зі словом У Поряд. В.Л.Сухар. - Х.: Авеста: Вид-во "Ранок", 2008. - 176 с - (Програма розвитку).
14. Лавриненко О. Мовленнєві тренування розпочнемо без вагання/ О. Лавриненко//Палітра педагога.- 2016.-№ 2.- с.16-19
15. Лавриненко О. Затримки мовлення могло б не бути/ О. Лавриненко// Дошкільне виховання.- 2018.-№ 6.-с.16-20
16. Павленко К. М. Сучасні інноваційні методи корекції мовленнєвого розвитку в роботі логопеда /К. М. Павленко //Логопед.-2019.-№7.-с.2-4

17. Рібцун Ю. Дислалія: причини, прояви, шляхи подолання / Ю. Рібцун // Дошкільне виховання.- 2017.-№2 с.5-10
18. Рібцун Ю.Організація ігрової діяльності дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку / Ю. Рібцун// Дошкільне виховання.-2018.- №1.- с.12-16
19. Рібцун Ю.Абетка постановки звуків /Ю. Рібцун// Палітра педагога.-2017.- №3 .-с.13-18
20. Садовенко С. Музична логоритміка/ С. Садовенко// Дошкільне виховання.№7.-с. 14-19.
21. Стахова Л. Ліпимо, малюємо, ще й мовлення тренуємо/ Л. Стахова.//Палітра педагога.- 2017.- №1.-с. 19-22
22. Оленич К. А. Особливості граматичної компетенції дошкільників / К.
23. Оленич //Логопед .-2016.-№10.- с. 38-44
24. Шарапова О. В. Лего-технології на логопедичних заняттях /О.В.
25. Шарапова//Логопед.-2019.-№9.-с.17-28
26. Якимчук Н. Г. Шкідливі звички, що можуть призвести до проблем із вимовою /Н. Г. Якимчук //Дошкільне виховання.-2019.-№8.-с.14-15

